

Bestämmelsen i 7 kap. 54 § första stycket aktiebolagslagen om att en föreskrift om skiljeförfarande i en bolagsordning har samma verkan som ett skiljeavtal gäller bara tvister där bolaget är part på ena sidan och där styrelsen, aktieägare eller bolagsfunktionär för talan i egenskap av styrelse, aktieägare eller bolagsfunktionär. En arbetstvist mellan bolaget och en arbetstagare, som i och för sig också varit aktieägare och styrelseledamot, om anspråk som har sin grund i anställningsförhållandet, som inte avsett verkställande direktör, har således inte ansetts omfattad av bestämmelsen.

ARBETSDOMSTOLEN
Rotel 3:1

BESLUT
2018-01-10
Stockholm

Beslut nr 3/18
Mål nr B 83/17

KLAGANDE

P.D.

Ombud: juristen Johan Åström, Vrångö Hamn, 430 83 Vrångö

MOTPARTER

1. A.D.

2. Rodahl Marin R.D. Aktiebolag

Ombud för båda: advokaten L.S., Front Advokater AB, Kungstorget 2,
411 17 Göteborg

SAKEN

avvisning av talan

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Skaraborgs tingsrätts slutliga beslut den 2 maj 2017 i mål nr T 248-17

Bakgrund

A.D. är styrelseordförande och aktieägare i Rodahl Marin R.D. Aktiebolag (bolaget). Hans son P.D. är också aktieägare i bolaget och han har varit styrelseledamot i bolaget. P.D. har även varit anställd hos bolaget, men hävdar att han den 31 augusti 2016 blivit avskedad från sin anställning. Anställningen avsåg inte verkställande direktör.

P.D. väckte talan vid Skaraborgs tingsrätt mot bolaget och A.D. och framställde yrkanden och grunder enligt bilaga.

Bolaget och A.D. yrkade i svaromål att tingsrätten skulle avvisa käromålet. Som grund för avvisningsyrkandet anförde de att det fanns rättegångshinder på grund av en föreskrift om skiljeförfarande i bolagets bolagsordning med följande innehåll.

Skulle mellan bolaget och styrelseledamot, verkställande direktör, likvidator eller aktieägare uppkomma tvist, skall den avgöras av skiljemän i enlighet med lagen (1929:145) om skiljemän.

P.D. bestred avvisningsyrkandet och anförde att föreskriften inte är tillämplig på yrkandena i målet då dessa har sin grund i P.D:s anställningsförhållande och, såsom det får förstås, att det är tvistigt om och inte säkert att den gällande bolagsordningen innehåller en sådan föreskrift.

I 7 kap. 54 § första stycket aktiebolagslagen (2005:551) finns följande bestämmelse.

En föreskrift i bolagsordningen att en tvist mellan bolaget och styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören, en likvidator eller en aktieägare skall avgöras av en eller flera skiljemän har samma verkan som ett skiljeavtal.

Enligt 4 § lagen (1999:116) om skiljeförfarande får en domstol inte mot en parts bestridande pröva en fråga som enligt ett skiljeavtal ska prövas av skiljemän. Enligt 1 kap. 3 § arbetstvistlagen får tvist som ska handläggas enligt lagen, med vissa undantag, i stället genom avtal hänskjutas till avgörande av skiljemän.

Tingsrättens beslut

Tingsrätten beslutade den 2 maj 2017 att avvisa P.D:s talan och angav följande som skäl.

Det har i målet framgått att P.D. är aktieägare i bolaget och att tvister mellan bolaget och aktieägare enligt bolagsordningens § 13 ska avgöras genom skiljeförfarande. Tvisters avgörande av skiljemän framgår även av P.D. ingivet registreringsbevis för bolaget daterat den 31 mars 2017. Skaraborgs tingsrätt är därmed inte behörig att pröva den aktuella tvisten. Vad P.D. anför om ändringar i bolagsordningen 1999 och 2017 samt haft för synpunkter i övrigt, föranleder ingen annan bedömning. P.D:s talan ska därför avvisas.

Yrkanden och grunder i Arbetsdomstolen

P.D. har yrkat att Arbetsdomstolen ska, helt eller delvis, undanröja tingsrättens avvisningsbeslut och återförvisa målet till tingsrätten för fortsatt handläggning.

A.D. och bolaget har motsatt sig att tingsrättens beslut ändras och yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Parterna har beretts tillfälle att slutföra sin respektive talan varvid parterna anför i huvudsak detsamma som vid tingsrätten. P.D. har tillagt att eftersom föreskriften i bolagsordningen hänvisar till lagen (1929:145) om skiljemän, som är upphävd, är föreskriften inte tillämplig. P.D. har också framfört synpunkter avseende ombudet L.S. och gjort gällande att han är jävig, eftersom han företräder både A.D. och bolaget och dessutom varit aktiv inom bolaget.

Skäl

Vad P.D. anför om ombudet L.S. utgör inte s.k. ombudsjäv enligt 12 kap. 4 § rättegångsbalken eller skäl för att avvisa L.S. som ombud.

Arbetsdomstolen väljer att i sak börja med att pröva om föreskriften i bolagsordningen, om den är gällande och föreskriver skiljeförfarande, innebär rättegångshinder.

Det har inte gjorts gällande att parterna träffat något skiljeavtal. Föreskriften i bolagsordningen har dock på grund av lag, 7 kap. 54 § första stycket aktiebolagslagen, samma verkan som ett skiljeavtal.

Av ordalydelsen framgår att såväl lagbestämmelsen som föreskriften i bolagsordningen bara gäller tvister mellan på ena sidan bolaget och på andra sidan en eller flera av styrelsen, aktieägare och de bolagsfunktionärer som räknas upp (se Stefan Lindskog, Skiljeförfarande – En kommentar, Zeteo, avsnitt I:0-7.1.1 med fotnot 797). Föreskriften i bolagsordningen utgör därför inte rättegångshinder i fråga om P.D:s talan mot sin pappa.

P.D:s talan mot bolaget utgör arbetstvister som avser anspråk som har sin grund i det anställningsförhållande som funnits mellan P.D. och bolaget. Tvisterna rör alltså P.D. i egenskap av arbetstagare och bolaget i egenskap av arbetsgivare. Bestämmelsen i 7 kap. 54 § första stycket aktiebolagslagen om att en föreskrift i en bolagsordning har samma verkan som ett skiljeavtal gäller emellertid bara associationsrättsliga tvister, dvs. tvister där styrelsen, aktieägare eller de bolagsfunktionärer som räknas upp i bestämmelsen för talan mot bolaget i egenskap av just styrelse, aktieägare eller bolagsfunktionär (se Stefan Lindskog, Skiljeförfarande – En kommentar, Zeteo, avsnitt I:0-7.1.2 med fotnot 806 och jämför Lars Heuman, Skiljemannarätt, 1999, s. 174). Föreskriften i bolagsordningen utgör därför inte heller rättegångshinder i fråga om P.D:s talan mot bolaget.

Arbetsdomstolens slutsats är således att Skaraborgs tingsrätt är behörig att ta upp P.D:s talan. Tingsrättens avvisningsbeslut ska därför undanröjas och målet återförvisas till tingsrätten för fortsatt handläggning. Det ankommer på tingsrätten att ta ställning till skyldighet för part att ersätta motpart för rättegångskostnader i Arbetsdomstolen (18 kap. 15 § tredje stycket rättegångsbalken).

Slut

1. Arbetsdomstolen undanröjer tingsrättens avvisningsbeslut och återförvisar målet till tingsrätten för fortsatt handläggning.
2. Det ankommer på tingsrätten att ta ställning till skyldighet för part att ersätta motpart för rättegångskostnader i Arbetsdomstolen.

Ledamöter: Karin Renman, Sören Öman och Lotta Bodelius. Enhälligt.

Rättssekreterare: Lotta Bodelius

Bilaga

YRKANDEN

P.D. yrkar kumulation av bägge parter i samma mål, eftersom de har sitt ursprung ur samma rättsförhållande samt att saken behöver bli slutligen löst så att parterna kan gå vidare. P.D. yrkar att tingsrätten skall förplikta Bolaget samt A.D. att till P.D. utge:

1. Bolaget, lön om 63 000 kronor avseende 1–31 augusti 2016 jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen på beloppet från och med 2016-08-25 då utbetalning av lön skulle ägt rum.
2. Bolaget, lön om 123 983 kronor avseende inarbetad tid registrerad på flextidssaldo för år 2016 jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen på beloppet från och med 2016-09-25 då utbetalning av slutlön skulle ägt rum.
3. Bolaget, lön om 2 640 961 kronor avseende inarbetad tid registrerad på flextidssaldo för tidigare år jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen på beloppet från och med 2016-09-25 då utbetalning av slutlön skulle ägt rum.
4. Bolaget, semesterersättning om 649 624,5 kronor avseende 205 sparade och icke uttagna semesterdagar jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen på beloppet från och med 2016-09-25 då utbetalning av slutlön skulle ägt rum.
5. Bolaget, ekonomiskt skadestånd om 423 360 kronor, på grund av hävning av anställningsavtal, jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från och med 2016-09-25 till dess full betalning äger rum.
6. Bolaget eller A.D., återhållen lön 1 504 000 kronor.
7. Bolaget, 162 884 kronor i tjänstepension, att utbetalas till P.D., i enlighet med Bolagets standard.
8. A.D., 80 000 kronor samt ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen på beloppet från och med 2016-10-31. Beloppet avser ekonomiskt skadestånd för utebliven a-kassa och inkomstförsäkring. Skadan var en konsekvens av att Bolagets styrelseordförande, A.D., vägrade genomföra P.D:s begäran att omgående få avgå som ledamot i Bolagets styrelse.
9. Bolaget, skriftligt besked om avsked, motivering till avskedande samt ekonomiskt skadestånd om 25 000 kronor med hänvisning till uteblivet besked och motivering.

Vidare yrkas ersättning för rättegångskostnader med belopp som kommer att anges senare.

GRUNDER

1. P.D. har inte erhållit någon lön från augusti 2016. Bolaget ska därför betala 63 000 kr till P.D..
2. P.D. har inte erhållit någon slutlön. Utbetalning för positivt flextidssaldo för år 2016 har inte heller betalats ut. Ekonomisk ersättning för lön om 123 983 kronor, motsvarar inarbetad tid registrerad på flextidskonto som per den 2016-08-31 var + 313 timmar.
3. P.D. har inte erhållit någon utbetalning för positivt flextidssaldo för perioden 1999-06-01 till och med 2015-12-31. Ekonomisk ersättning 2 640 961 kronor avseende inarbetad tid registrerad på flextidssaldo för perioden.
4. P.D. har inte erhållit någon utbetalning för ett stort antal sparade semesterdagar. Semesterersättning om 649 624,5 kronor avser 205 sparade semesterdagar. Varje semesterdag ska ersättas med 5,03% av månadslönen.
5. Bolaget har hävt P.D:s anställningsavtal utan grund och han har därmed rätt till skälig uppsägningstid om 6 månader, enligt prejudicerande domstolsfall. Ekonomiskt skadestånd om 423 360 kronor, yrkas för uppsägning utan grund, vilket avser sex månadslöner förfallen lön med 63 000 kronor och semesterlön med 7 560 kronor för varje månad.
6. P.D. har under många år haft en lön långt under vad utbildning, driv och erfarenhet betingar. Detta enligt avtal initierat av Bolagets styrelseordförande med innebörden att P.D. redan år 2001 skulle förvärva samtliga aktier i Bolaget utan kostnad. Avtalet har brutits av Bolagets styrelseordförande. 1 504 000 kronor avser ekonomisk ersättning för återhållen lön.
7. P.D. har inte fått ut tjänstepension för år 2016, enligt Bolagets standard. Vidare ska tjänstepension betalas ut för all inarbetad tid på flextidskonton vilket totalt innebär en tjänstepensionsutbetalning på 162 884 kronor.
8. P.D. har vid två tillfällen begärt att omgående få avgå som ledamot i Bolagets styrelse, senast 2016-09-01. Styrelsens ordförande vägrade att genomföra hans utträde. P.D. var tvungen att vända sig till Bolagsverket och ur egen kassa bekosta ett nytt registreringsbevis åt Bolaget, för att få eget utträde genomfört. Eftersom utträdet dröjde tolkade a-kassan det som att P.D. omöjligen kunde vara arbetslös då han kvarstod som ledamot närmare 1,5 månad efter uppsägningen, Därav begärs 80 000 kronor för ersättning av ekonomisk skada genom utebliven a-kassa och inkomstförsäkring.

9. Bolaget har avskedat P.D. utan att till honom skriftligen meddela om avsked och utan att till honom skriftligen meddela grund för avsked. Trots ett flertal påpekanden, både muntligen och skriftligen från Ledarna, har inget skriftligen utlämnats i denna del, vilket ligger till grund för skadeståndsyrkandet.